

עלון דברי חיים לפרשיות אחרי מות - קדושים

"קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלוהיכם איש אמו ואביו תיראו" [י"ט, ט]
[ב'ג]

צ"ב מה הקשר בין "קדושים תהיו" ל"איש אמו ואביו תיראו"?

אמרו חז"ל ג' שותפין באדם, הקב"ה, אביו ואמו. והנה החלק של הקב"ה שהוא הנשמה "נר אלוהים נשמת אדם" קדושה וטהורה היא, וטבעה להטות את האדם לדרך הטוב והישר. לעומת זאת חלקי הגוף שהם החלקים הבאים מהאבא והאמא, הם מטים את האדם ללכת אחרי תאוות גופניות ומביאים אותו ממחנה קדושה למחנה טומאה.

וזוהו שאמר "קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלוהיכם" וכיון שאני קדוש, גם החלק הבא ממני, דהיינו הנשמה – קדושה היא, ואין צורך לפחד ממנה. אבל "איש אמו ואביו תיראו" מהחלק שבא מהאבא ואמא שהם האיברים, מהם צריך לפחד שלא יטו את האדם לבאר שחת!

הרב יצחק חיות זצ"ל

"ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך לקצור" [י"ט, ט]
הקשה הרידב"ז בתחילת הלכות מתנות עניים, דהנה ברור הדבר שפאה בשדה משאירים רק אחת, ולעומת זאת כשציוותה התורה "ופאת זקנך" שם אנו משאירים ב' פאות?

אכן פאה זה תמיד רק אחד, אך כמו שבשדה אם רשות הרבים עוברת באמצע השדה, הרי צריך להפריש ב' פאות, כך גם בפאות הראש, הואיל והמוח נמצא בין ב' הפאות, ולצערנו הרב הרי הוא רשות הרבים... לכן צריך להשאיר ב' פאות.

האמרי אמת מגור

"בצדק תשפוט עמיתך" [י"ט, ט]
רש"י כתב "הוי דן את חברך לכף זכות".

בספר שמואל ב' [פי"ב] מסופר שכשנתן הנביא בא להוכיח את דוד המלך על מה שגרם למיתת אוריה החיתי, פתח ואמר לו בדרך משל "ב' אנשים היו בעיר אחת א' עשיר וא' רש, לעשיר היה צאן ובקר הרבה מאד, ואילו לרש אין כל כי אם כבשה א' קטנה אשר קנה...ויבוא הלך [הולך בדרך] לאיש העשיר ויחמול לקחת מצאנו ומבקר לעשות לאורח הבא לו ויקח את כבשת האיש הרש ויעשה לאיש הבא אליו", משמע זאת דוד המלך, נזדעזע וחרץ מיד את משפטו של העשיר "בן מות האיש העושה זאת!", אז גילה נתן לדוד כי לא היה זה אלא משל, ואמר לו "אתה האיש!" והוא חרץ אפוא את דין עצמו.

וכך נוהגים בשמים לגבי כל אדם, שכשבאים לדון אותו על עבירה שעשה, מראים לו אותה עבירה, אך בצורה אחרת אצל אדם אחר, והוא מזדעזע מכעס וקורא "ראוי הוא שיעשה בו כזאת וכזאת!", וכך הריהו חורץ את דין עצמו.

לפיכך אמרו חז"ל "הוי דן את כל האדם לכף זכות" – אל תהא בהול לחרוץ את משפטו של הזולת, כי "אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו" – להוי ידוע לך שמראים לך בעייה פלונית אצל חברך על מנת שתדון אותו, כיון שאתה כבר הגעת למקומו וכבר עשית מעשה זה, כך או אחרת, והמשפט אשר תחרוץ עליו יהיה משפטך אתה, ואם תדון את חברך לכף זכות, הרי אתה מטיב לעצמך...

זוהי הכוונה שבפס' בתהילים ל"ט "מכל פשעי הצילני חרפת נבל אל תשימיני" שדוד המלך מבקש מהקב"ה "הצילני נא מכל פשעי לבל איענש בזה ש'חרפת נבל אל תשימיני" – שלא תשימיני למחרפו של הנבל העושה רעה, ומתוך שלא אחרף את הנבל ולא אדון אותו לכף

"ואל יבוא בכל עת אל הקודש" [ט"ז, ב']

"ואל יבא בכל עת אל הקודש" – אין לבוא אל הקודש לפי עיתים, כלומר שעיתים יתגבר האדם בקדושה, ולעיתים יחלש, לפי מצבי הרוח... אלא צריך להיות בקדושה תמיד, בלי הגורם של עת...

רבי זושא מאניפולי

"ונתן את הקטורת על האש לפני ה'" [ט"ז, י"ג]

ביומא נ"ג אמרו שאסור לכהן שיתקן את הקטורת מבחוץ ויכניס, וזאת כדי להוציא מלבן של צדוקים שהיו אומרים שיתקן מבחוץ ויכניס.

בדרך דרוש יש לומר שעל המנהיג היהודי להבעיר תחילה בלבו את אש עבודת הבורא, ורק אז הוא יכול להכניס את ההתלהבות ללבותיהם של אחרים, שכשאומר לזולת דברים היוצאים מן הלב, אז נכנסים ללב. אמנם מנהיג-שוא מטיף לאחרים דברי מוסר ותוכחה בזמן שלבו רחוק מזה, שרוצה הוא "לתקן" אחרים מבחוץ, ורק אח"כ "להכניס" את דבריו לעצמו – ולא אז דרכם של חכמים...

דברי שערי חיים

"ונתתי פני בנפש האכלת את הדם והכרתי אתו" [י"ז, י'
צ"ב מדוע התבטא הכתוב לגבי איסור דם בלשון "ונתתי פני"?

איתא בברכות כ' "אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם כתוב בתורתך "אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד" והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב "ישא ה' פניו אליך" אמר להם וכי לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך" והם מדקדקים [על] עצמם עד כזית ועד כביצה?!", כלומר שאליבא דאמת אינם חייבים לברך אלא משאכלו לשובע, ואילו הם מחמירים על עצמם ומברכים אפ' על כזית.

אמנם כל זה אינו אלא אם מפרשים ששתייה בכלל אכילה, שאז "ושבעת" פירושו הוא שצריך לאכול כדי שביעה, אמנם אם שתייה אינה בכלל אכילה, א"כ פירושו של "ושבעת" יהיה לשתות בשעת הסעודה, ואילו חיוב ברכת המזון יחול אפ' על כזית, ושוב לא תהיה לישראל מעלה על שמדקדקים על עצמם ומברכים אפ' על כזית.

והנה מי ששותה דם, יוצא שסובר שכל מה שאסרה תורה היא רק אכילת דם [כגון דם קרוש] ולא שתיית דם, א"כ לדעתו שתייה אינה בכלל אכילה, וממילא חל חיוב ברכת המזון אפ' על כזית כאמור לעיל, נמצא שאין כל סיבה להתפעל מזה שבני ישראל מברכים על המזון גם על אכילת כזית, שהרי דין תורה הוא זה, וא"כ אינם כדאיים שה' ישא להם פנים.

לפיכך אמר הקב"ה "ונתתי פני באיש ההוא" – לא אשא פני לאיש ההוא אלא אכלה בו את אפי, שכן לפי שיטתו איננו כדאי שאשא לו פנים.

חתם סופר

"איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה" [י"ח, ו']
יש לדייק מדוע נכתב בפס' זה "אני ה'?"

איתא בסנהדרין ס"ג שלא עבדו ישראל עבודה זרה אלא כדי להתיר להם עריות בפרהסיא.

ולפיכך אומר הפס' "איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו" – מתי ואיך תוכלו לקיים זאת? כשתקבלו עליכם ש"אני ה'" ולא תעבדו עבודה זרה, וממילא לא תתירו לעצמכם גילוי עריות.

בן פורת יוסף

חובה, אגמול בזה טובה לעצמי ואהיה ניצול מעונש על חטאי...".

הבעל שם טוב

"ואהבת לרעך כמוך" [י"ט, י"ח]

לכאורה קשה מדוע נכתב "לרעך" הלא הלמ"ד מיותרת לגמרי שהרי די היה לכתוב "ואהבת רעך כמוך"?

ויש לומר שלכך מפרש המדרש שכוננת "לרעך" היינו להיטפל לרעך. ועדיין צריך ביאור מה הכוונה בזה?

במשלי כתוב "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" וביארו חז"ל שכמו שבמראה אדם רואה את עצמו, ואם הוא מחייך אז גם עצמו מחייך אליו, ואם הוא כועס גם עצמו כועס עליו, כך גם בני אדם, "כמים הפנים לפניהם כן לב האדם".

ובכן איש חי הוסיף משל נחמד. בת כפר נישאה לכן עיר, וסוף סוף יכלה לגור בבית הבנוי מאבנים, ובו חדרים חדרים, מראות, שטיחים ורהיטים שונים. יום א' הגיע אחיה הכפרי להתארח, אחרי שמחת הפגישה הראתה לו אחותו את חדרו, ואמרה לו שיוכל ללכת לישון עכשיו. והנה אותו כפרי פותח את הדלת ורואה שממולו גם כן נפתחת הדלת... וכששאל את האדם שעומד מולו מי אתה, גם הוא שאל מי אתה... וכששאל מה אתה עושה פה, השני ג"כ ענה מה אתה עושה פה... ראה הכפרי שאדם זה חוצפן, וחזר אל אחותו והתלונן מדוע הדריכה אותו לחדר שמישהו כבר מתגורר בו... הבינה האחות שאחיה אינו יודע מהי "מראה", אבל לא היה זה הזמן להתחיל להסביר לו כל מיני דברים, ולכן אמרה לו בסדר, אני מכירה אותך, הוא בחר טוב, ורק צריכים לדבר איתו יפה. ואכן הלך אותו כפרי ודיבר יפה, והכל הסתדר על הצד היותר טוב...

אלא שעדיין צריכים לברר מדוע נקט שלמה המלך לשון זה, ולא אמר בפשטות "מראה"?

אלא שכשאדם מסתכל במראה הוא יכול לעמוד זקוף וממילא אינו רואה אף אחד, רק כשאדם מסתכל במים, הוא נאלץ להתכופף, ואז כשאדם כופף את קומתו ומשפיל את עצמו, הוא רואה גם את אחרים ואת מעלותיהם...

והנה על מילת "רעך", האותיות הבאות אחרי "רעך" הם "שפל" [שכן אחרי הרי"ש בא השי"ן, אחרי העי"ן בא הפ"א, ואחרי הכ"ף בא הלמ"ד]. וזוהי כוונת המדרש לעיל, שאיך תוכל לאהוב את חבירך? רק ע"י שתשפיל את עצמך, וזהו "ואהבת לרעך – היטפל לרעך".

האדמו"ר שר שלום מבעלזא זיע"א

"לא תקם ולא תטור את בני עמך" [י"ט, י"ח]

ביומא כ"ב איתא "כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונטר כנחש אינו תלמיד חכם".

מצינו במדרש ששאלו לו לנחש, מה הנאה יש לו כשהוא נושך אדם, והלא בכל המאכלים שהוא טועם, טועם רק טעם עפר? והשיב על כך הנחש, שאמנם הוא עצמו אינו מפיק מן הנשיכה שום הנאה, אלא מצווים עליו מן השמים לנשוך לאותו אדם כדי להענישו.

וזוהו שאמרו חז"ל כי ת"ח שנוקם ונטר לאיש שגרם לו עלבון אין לו לעשות זאת מפני כבודו האישי, אלא אך ורק מפני כבוד התורה – בדומה לנחש שאינו מתכוין להנאתו הפרטית, אלא כדי למלא את שליחות ההשגחה.

ומי שאינו מסוגל לנקום ולטור באורח כזה – היינו כנחש – איננו ת"ח. זוהי גם הכוונה של התנא באבות [ב', ט"ו] "הוי זהיר בגחלתך... ועקיצת עקיצת עקרב" שהעונש שמענישים ת"ח בעד עלבונם הוא כמו עקיצת עקרב, שאין בה כלל משום תועלת עצמית, אלא רק כדי להגן על כבוד התורה...
הבעל שם טוב

לפרקי אבות

"כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו, וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו" [ג', י"ג]
בגיטין ל"א הגמ' מספרת שרב הונא ורב חסדא ישבו יחד וראו את גניבא [שם אדם] עובר לפניהם, אמר א' לחבירו "בוא נקום מפניו שהרי

תלמיד חכם הוא", והשני השיב לו "מלפני בעל מחלוקת נקום!", בינתיים ניגש אליהם גניבא ושאל אותם במה הם מדברים, והשיבו לו "ברוחות", ועל זה הביא להם גניבא מימרא בשם רב בענין "רוחות".
וצ"ב איך יתכן שאמרו לו ב' החכמים הללו שהיו עוסקים ב"רוחות", בעוד שלאמיתו של דבר היו עוסקים בשאלה אם ראוי להם לקום מפניו או לא?

אלא, הסביר רבי שמשון משיפיטוקובה את הדברים בצורה נפלאה, דהנה באבות נאמר "כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו, וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו", אמנם בירושלמי מצינו הנוסח הפוך "כל שרוח המקום נוחה הימנו רוח הבריות נוחה הימנו וכל שאין המקום נוחה הימנו אין רוח הבריות נוחה הימנו", ובזה באמת היו רב הונא ורב חסדא חלוקים בדעותיהם, שא' היה סבור שיש לקום מפני גניבא משום שהוא ת"ח, ולפי נוסח הירושלמי הואיל ורוח המקום נוחה הימנו גם רוח הבריות נוחה הימנו, וא"כ צריך לקום מפניו. אמנם חבירו היה סבור שאין צריכים לקום מפניו מפני שהוא בעל מחלוקת, והולכים בתר לשון התנא באבות שאומר ש"כל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו". לפיכך כשגניבא שאל את החכמים במה הם עוסקים, שפיר השיבו לו "ברוחות", דהיינו בשאלה של "רוח המקום" ו"רוח הבריות"... אבל גניבא קיבל את התשובה בפשטות והבין "ברוחות" – רוחות סתם, ולכן הוסיף להם דרוש שהיה זכור לו בענין "רוחות".

רבי שמשון משיפיטוקובה זיע"א

"הסתכל בג' דברים ואין אתה בא לידי עבירה דע מה למעלה ממך,

עין רואה ואוזן שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבים" [ב', א']
יש להסביר "דע מה למעלה ממך" – שים לב לאותם הדברים שהם "למעלה ממך" – דהיינו אותם הדברים שהם מעבר מיכולת הפיקוח שלך, שהם למעלה מבעלותך. "עין רואה" – שהעין רואה מאליה מראות אסורות, "ואוזן שומעת" – האוזן שומעת מעצמה דברים אסורים הנאמרים באויר, "וכל מעשיך בספר נכתבין" – וכל הפעולות האלה נרשמות בלבך ונחקקות בו, על כן השתדל לילך רק במקומות שבהם המראות והקולות טובים...

רבי לוי יצחק מברדיטשוב

סיפור השבוע

בלילה, בבית המדרש ישב יהודי ונמנם על גבי גמרא פתוחה. ראהו הרב בכך, נענע ראשו ואמר "מצינו בגמ' ב' גירסאות סותרות בנוגע ללילה, במקום א' גורסת הגמ' "לא נברא הלילה אלא ללימוד", ובמקום אחר גורסת הגמ' "לא נברא הלילה אלא לשינה", אדם זה רוצה כפי הנראה לצאת ידי ב' הגירסאות, והוא מקיים אותן ביחד...".

תקציר ההפטרה – עמוס ט'

מפטירין "הלא כבני כושיים" [למנהג אשכנז] שהיא שייכת לפר' זו מפני שבזו הפרשה הזהירה התורה "כמעשה ארץ מצרים לא תעשו...". ובימי עמוס עשו ישראל כמעשה כושיים שהם אחיהם של מצרים, ובא הנביא והוכיחם על זה שאם לא ישובו תקיא הארץ אותם. נבואת פורענות על ישראל על עוונותיהם שעבדו ע"ז, ובזה שווים לכושיים שהם אינם שבים אלי, ואין במה שהעליתי אתכם ממצרים מעלה כיון שגם הוצאתי את הפלשתים מכפתור על אף שלא בחרתם לעם. וה' ישמיד את מלכות עשרת השבטים שהיו חוטאים אבל לא ישמיד את המון העם. וה' יגלה את בני' בגולה, ובחרב ימותו כל פושעי ישראל. ולאחר שיתמו הפושעים ה' יביא את הגאולה ויקים את סוכת דוד הנפולת, ויירשו ישראל את שארית אדם.

שבת שלום !

יוצא לאור לע"נ ר' יעקב בן ר' פנחס אייזיק ז"ל. ת.נ.צ.ב.ה.

לכל ענייני העלון נא לפנות לטל' 0033-6.62.80.62.95

-לקבלת הגיליון באימייל נא לשלוח אימייל ל

kosssover@gmail.com